

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2021.21.15>

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ ГЕНДЕРНО-ОБУМОВЛЕНОМУ НАСИЛЬСТВУ

Боровик Андрій Володимирович,
кандидат юридичних наук, доцент,
проректор з наукової роботи
(Міжнародний економіко-
гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука,
м. Рівне, Україна)
ORCID ID 0000-0003-1834-404X

Друзенко Антоніна Василівна,
консультантка з розробки
гендерної політики
Офісу Віцепрем'єрки
з питань європейської
та євроатлантичної інтеграції
(Фонд Народонаселення ООН
в Україні, м. Київ, Україна)

Актуальність статті полягає в тому, що ефективне здійснення правоохоронної функції має важливе значення для демократичного державного і суспільного розвитку, формування громадянського суспільства та його інститутів. Діяльність у цій сфері є одним із різновидів державної управлінської діяльності, що здійснюється органами державної влади і місцевого самоврядування, а також недержавними громадськими формуваннями. Ефективність діяльності Національної поліції значною мірою залежить від співпраці її співробітників із органами місцевого самоврядування саме у сфері забезпечення публічного порядку. На жаль, показники соціологічних досліджень громадської думки вказують на те, що лише 60% громадян України налаштовані на допомогу в роботі Національної поліції. Міжнародне співробітництво поліції із міжнародними інституціями, закордонними правоохоронними органами, міжнародними неурядовими організаціями щодо запобігання і протидії гендерно-обумовленому насильству як негативному явищу суспільства має носити міждисциплінарний характер із формуванням і втіленням різних правових, організаційних, соціальних напрямків міжнародної комунікації, партнерства, координації. Особливо гострою є проблема міжнародного співробітництва органів поліції щодо запобігання і протидії гендерно-обумовленому насильству в умовах пандемії COVID-19, оскільки відомства поліції можуть співпрацювати лише у дистанційній формі, тому передача практичних знань і навичок шляхом взаємного обміну інформацією представниками поліції не відбувається. Зроблено висновок, що взаємодія Національної поліції щодо запобігання і протидії гендерно-обумовленому насильству – це системно-координаційна діяльність органів Національної поліції міжнародного, внутрішньо-організаційного та зовнішньо-партнерського характеру, спрямована на формування погоджених взаємозв'язків із суб'єктами різного рівня (міжнародними інституціями, органами

державної влади та органами місцевого самоврядування, громадськістю) задля забезпечення функціонування ефективного, раціонального, комплексного і міждисциплінарного адміністративно-правового механізму протидії гендерно-обумовленому насильству як негативному явищу суспільства.

Ключові слова: взаємодія, Національна поліція, запобігання, протидія, насильство, міжнародне співробітництво, органи державної влади.

THE SPECIFICS OF NATIONAL POLICE INTERACTIONS TO PREVENT AND RESPOND TO GENDER-BASED VIOLENCE

Borovyk Andrii Volodymyrovych,
Candidate of Law, Associate Professor,
Vice Rector for Scientific Affairs
(Private Higher Education Establishment
«Academician Stepan Demianchuk
International University of Economics
and Humanities», Rivne, Ukraine)

Druzenko Antonina Vasylivna,
Gender Policy Development Consultant,
Office of the Vice Prime Minister for
European and Euro-Atlantic Integration
(The United Nations Population Fund
(UNFPA) in Ukraine, Kyiv, Ukraine)

The relevance of the article is that the effective implementation of the law enforcement function is important for democratic state and social development, the formation of civil society and its institutions. Activities in this area are one of the types of public administration activities carried out by public authorities and local governments, as well as non-governmental organizations. The effectiveness of the National Police largely depends on the cooperation of its employees with local governments in the field of public order. Unfortunately, opinion polls indicate that only 60% of Ukrainian citizens are willing to help the National Police. International police cooperation with international institutions, foreign law enforcement agencies, international non-governmental organizations to prevent and combat gender-based violence as a negative phenomenon of society should be interdisciplinary with the formation and implementation of various legal, organizational, social areas of international communication, international communication. The problem of international police cooperation in preventing and combating gender-based violence in the context of the COVID-19 pandemic is particularly acute, as police departments can only cooperate remotely, so there is no transfer of practical knowledge and skills through mutual exchange of police officers. It is concluded that the interaction of the National Police in preventing and combating gender-based violence is a system-coordinating activity of the National Police of international, internal-organizational and external-partnership nature, aimed at forming coordinated relationships with actors of different levels (international institutions, public authorities and local governments, the public) to ensure the functioning of an effective, rational, comprehensive and interdisciplinary administrative and legal mechanism for preventing and combating gender-based violence as a negative phenomenon of society.

Key words: interaction, National police, prevention, counteraction, violence, international cooperation, public authorities.

Актуальність теми. Ефективне здійснення правоохоронної функції має важливе значення для демократичного державного і суспільного розвитку, формування громадянського суспільства і його інститутів. Діяльність у цій сфері є одним із різновидів державної управлінської діяльності, яка здійснюється органами державної влади і місцевого самоврядування, а також недержавними громадськими формуваннями. Ефективність діяльності Національної поліції значною мірою залежить від співпраці її співробітників із органами місцевого самоврядування саме у сфері забезпечення публічного порядку. На жаль, показники соціологічних досліджень громадської думки вказують на те, що лише 60% громадян України налаштовані на допомогу в роботі Національної поліції. Зважаючи на це, покращання взаємовідносин поліції із органами влади, органами місцевого самоврядування і громадськістю залишається одним із основних завдань під час реформування правоохоронної системи, категоричним імперативом під час розбудови довірливої, консолідуючої взаємодії Національної поліції, органів влади і суспільства на сучасному етапі розвитку державності в Україні [1, с. 16–21].

Виклад основного матеріалу. У понятті «взаємодія» фіксуються прямі і «зворотні» впливи речей одна на одну, обміни речовиною, енергією та інформацією між різними об'єктами, між організмами і середовищем, форми кооперації людей у різних ситуаціях співпраці. Взаємодія охоплює прямі та непрямі відносини між об'єктами і системами. Прикладами прямих взаємодій оперує класична механіка, коли розглядає зіткнення і відштовхування, що передають рух від одного тіла до іншого. Щодо наукових трактувань поняття «взаємодія», то А. Подоляка вважає, що взаємодія – це розуміти погоджену діяльність різних суб'єктів для реалізації спільних дій щодо виконання завдань із досягнення загальних цілей правоохоронної діяльності. Водночас взаємодія може здійснюватися на двох рівнях – спільної організації (планування) співпраці керівниками взаємодіючих сторін і безпосередньої реалізації (на рівні виконавців) [2, с. 339]. До основних ознак взаємодії А. Подоляка відносить: 1) погодженість діяльності як обов'язкову ознаку взаємодії елементів системи, що використовується у військовій науці. Вона впливає на спільні дії, об'єднуючи їх в єдине ціле – систему. Погодженість передбачає низку відповідних дій і використання загальних або доповнювальних форм і методів реалізації цих дій; 2) певну кількість суб'єктів. Допускається участь як мінімум двох сторін, причому кожен з цих сторін можуть представляти декілька учасників; 3) поєднання зусиль суб'єктів, які визначають відносини співпраці між ними і мають спільні цілі та інтереси для сторін, що взаємодіють. Виходячи із практичних потреб і теоретичних засад, можна виділити дві основні концепції взаємодії. Перша концепція полягає в тому, що взаємодія – це погоджена діяльність. Ця концепція призводить до виникнення ілюзії прямої регламентації владного характеру. Сутність другої концепції полягає в тому, що взаємодія – це доповнення можливостей одна одної на умовах спільної користі від цього для всіх учасників взаємодії. Саме друга концепція забезпечує об'єктивність взаємозв'язків між суб'єктами. Взаємодія не може відбутися без ініціативи як мінімум однієї зі сторін. Окрім того, потрібна наявність зустрічних пропозицій іншої сторони щодо ініціатора; 4) партнерський характер відносин, які здійснюються в аспекті співпраці, водночас сторони рівні і незалежні одна від одної; 5) законність, відповідно до якої реалізуються дії та використовуються форми, методи, сили і засоби [2, с. 338–339].

Специфіка діяльності такої правової структури, як Національна поліція України, полягає в тому, що різні її сфери функціонують залежно від потреб окремих громадян чи соціальних груп та зазвичай у прямому тісному контакті з ними, а, відповідно, від якості взаємодії поліції із громадянами залежить ефективність правозахисної

діяльності. Така взаємодія є доволі складною, оскільки відбувається на надособистісному рівні і є взаємодією держави (певної її інституції) та окремих громадян (соціальних груп), а також відбувається на міжособистісному рівні, передбачаючи пряме спілкування у системі «надавач правових послуг – клієнт» [3, с. 62–73]. О. Музичук вважає, що сутність взаємодії не зводиться тільки до спільної діяльності суб'єктів, а містить більш широке коло зв'язків і контактів (обмін інформацією, узгодження самостійних дій, планування роботи тощо). Соціологічний підхід до взаємодії правоохоронців із громадськістю у сфері охорони громадського порядку і протидії правопорушенням полягає у вивченні взаємодії як правового явища на основі емпіричних матеріалів соціологічних досліджень. Такі дослідження показують, що практика охорони громадського порядку і протидії правопорушенням пов'язана з широким спектром стійких відносин між поліцією і громадськістю задля досягнення загальних цілей [4, с. 115]. Отже, на нашу думку, взаємодія Національної поліції щодо запобігання і протидії гендерно-обумовленому насильству – це системно-координаційна діяльність органів Національної поліції, спрямована на формування погоджених взаємозв'язків із суб'єктами різного рівня задля забезпечення функціонування адміністративно-правового механізму запобігання і протидії гендерно-обумовленому насильству як негативного явища суспільства.

Залежно від суб'єктного складу взаємодію органів Національної поліції щодо запобігання і протидії гендерно-обумовленому насильству можна умовно поділити на:

- міжнародну (міжнародне співробітництво із міжнародними інституціями, закордонними правоохоронними органами, міжнародними неурядовими організаціями);
- внутрішньо-організаційну (між територіальними органами поліції);
- зовнішньо-партнерську (взаємодія органів поліції із громадськістю, іншими органами державної влади і місцевого самоврядування).

Ми проаналізуємо кожен вид запропонованої вище класифікації. На сучасному етапі відбувається процес реформування універсальних і регіональних міжнародних організацій, зумовлений змінами у світовій політиці та економіці, які призводять до необхідності посилення ролі міжнародних організацій у вирішенні глобальних проблем людства та пошуку нових форм співпраці, більш ефективних саме щодо сучасних умов співіснування держав світу, причому однією із ключових проблем видається посилення транснаціональної злочинності та інтернаціоналізація злочинів як за територіальною ознакою, так і за суб'єктним складом. Водночас Україна є членом або (в деяких випадках) засновником (наприклад ООН) багатьох міжнародних міжурядових організацій на універсальному, регіональному та субрегіональному рівнях, що зумовлює потребу обстоювати активну позицію з питань удосконалення діяльності міжнародних організацій, зокрема тих, які наділені спеціальною компетенцією у правоохоронній сфері. Міжнародне співробітництво поліції має дихотомічний характер нормативно-правового регулювання, що ґрунтується як на міжнародно-правових принципах і нормах, так і на внутрішньому законодавстві, базовим рівнем якого є конституційно-правовий [5, с. 48–51].

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» взаємовідносини у сферах діяльності поліції із відповідними органами інших держав та міжнародними організаціями базуються на міжнародних договорах, а також на установчих актах і правилах міжнародних організацій, членом яких є Україна. Поліцейські можуть направлятися до міжнародних організацій, іноземних держав як представники поліції із метою забезпечення координації співробітництва з питань, що належать до повноважень поліції. Поліцейські можуть залучатися до участі у міжнародних операціях із підтримання миру і безпеки [6].

Міжнародне співробітництво є невід'ємним складником діяльності органів і підрозділів Національної поліції України. Значення міжнародного співробітництва органів і підрозділів Національної поліції України складно переоцінити, адже саме за допомогою міжнародної співпраці можна врегулювати діяльність органів і підрозділів Національної поліції України з іншими поліцейськими службами та відомствами таким чином, щоб забезпечити всі необхідні умови для реалізації поліцією України своїх завдань і функцій щодо спільної протидії злочинності, а також мир і порядок. Саме інститут міжнародного співробітництва органів і підрозділів Національної поліції України є тим інструментом, який дозволяє повноцінно забезпечити захист міжнародної безпеки, прав та основоположних свобод людини і громадянина [7, с. 112].

Міжнародне співробітництво поліції із міжнародними інституціями, закордонними правоохоронними органами, міжнародними неурядовими організаціями щодо запобігання і протидії гендерно-обумовленому насильству як негативному явищу суспільства має носити міждисциплінарний характер із формуванням і реалізацією різних правових, організаційних, соціальних напрямків міжнародної комунікації, партнерства, координації.

Особливо гострою є проблема міжнародного співробітництва органів поліції щодо запобігання і протидії гендерно-обумовленому насильству в умовах пандемії COVID-19, оскільки відомства поліції можуть співпрацювати лише у дистанційній формі, тому передача практичних знань і навичок шляхом взаємного обміну інформації представниками поліції не відбувається.

Щодо внутрішньо-організаційної взаємодії, то відповідно до законодавства керівники територіальних органів поліції повинні не менше одного разу на два місяці проводити відкриті зустрічі із представниками органів місцевого самоврядування на рівні областей, районів, міст і сіл із метою налагодження ефективної співпраці між поліцією та органами місцевого самоврядування і населенням. На таких зустрічах обговорюється діяльність поліції, визначаються поточні проблеми та обираються найефективніші способи їх вирішення. Керівники територіальних органів поліції із метою підвищення авторитету і довіри населення до поліції систематично інформують громадськість про стан правопорядку, заходи, які вживаються щодо попередження правопорушень [6].

На нашу думку, внутрішньо-організаційна взаємодія між керівниками територіальних органів поліції має бути раціоналізована, тобто територіальні органи поліції мають спільно працювати над налагодженням спільної співпраці щодо попередження фактів учинення гендерно-обумовленого насильства та оптимально використовувати можливості такої внутрішньо-організаційної взаємодії.

Зовнішньо-партнерська взаємодія органів поліції із громадськістю, іншими органами державної влади та місцевого самоврядування є найбільш об'ємною і проблемною, оскільки основи партнерства лише формуються в аспекті запобігання і протидії гендерно-обумовленому насильству.

Одним із факторів, які впливають на стан публічної безпеки та порядку в населених пунктах, є ступінь взаємодії органів і підрозділів Національної поліції із органами місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади. Створення сприятливих умов для спільного вирішення цими органами завдань у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку з урахуванням специфіки регіонів і потреб територіальних громад значною мірою залежить від наявності належної правової основи таких відносин. Однак нині положення чинного законодавства щодо такої взаємодії не позбавлені прогалин і неточностей, є не досить конкретизованими, внаслідок чого потенційні позитивні можливості взаємодії між цими органами здійснюються

неповністю [8, с. 80]. Однією з базових основ перебудови діяльності Національної поліції, створення і розвитку такої моделі надання поліцейських послуг населенню України, яка відповідатиме вимогам соціальної політики держави та сучасним концептуальним вимогам до забезпечення прав і свобод людини, є добре досліджений у контексті організації соціальної взаємодії в освітній сфері людиноцентристський підхід. Завдяки його втіленню встановлення гуманістичних, людиноцентристських, партнерських взаємин у сфері соціально-правового захисту стає однією із найважливіших ознак соціальної взаємодії, як того вимагають цінності людиноцентрованої діяльності Національної поліції. Важливим принципом людиноцентристського підходу є принцип верховенства права, відповідно до якого держава створена і функціонує для людини, а не навпаки, оскільки людина, її права і свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Втілення цього принципу і людиноцентристського підходу у діяльності Національної поліції забезпечує природне право кожного індивіда на реалізацію природних і невід'ємних характеристик людини, її найважливіших духовних потреб, таких як право на життя, свободу, гідність особи, особисту недоторканність. Діяльність поліції здійснюється на засадах партнерства, у тісній співпраці з людиною і громадою та спрямована на задоволення їхніх потреб. Рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції [3, с. 62–73].

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» поліція під час своєї діяльності взаємодіє з органами правопорядку та іншими органами державної влади, а також органами місцевого самоврядування відповідно до закону та інших нормативно-правових актів [6].

Якісна підготовка та реалізація програмних документів, які передбачають здійснення комплексу заходів щодо забезпечення публічної безпеки і порядку на відповідних територіях, є одним із важливих засобів забезпечення публічної безпеки і порядку. Покращенню наявних підходів до застосування цього засобу може сприяти затвердження на загальнодержавному рівні Методичних рекомендацій щодо розроблення, затвердження і контролю виконання регіональних та місцевих програм із питань забезпечення публічної безпеки і правопорядку. У таких Методичних рекомендаціях варто запропонувати, зокрема, і порядок взаємодії між органами місцевого самоврядування і територіальними органами (підрозділами) Національної поліції стосовно розроблення та виконання зазначених програм. Зважаючи на коло завдань і повноважень центральних органів виконавчої влади, Методичні рекомендації доцільно затвердити спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства розвитку громад і територій України [8, с. 80–94].

Ще один важливий аспект стосується укладання органами місцевого самоврядування і територіальними органами Національної поліції меморандумів та договорів про взаємодію (співпрацю). Укладання таких меморандумів і договорів наразі застосовується на практиці, проте на рівні законодавства немає положень щодо можливості укладання таких документів та окреслення їхнього змісту. Водночас і на органи Національної поліції, і на органи місцевого самоврядування поширюються приписи частини другої статті 19 Конституції України, згідно з якою органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їхні посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією та законами України. Водночас питання про можливість кваліфікації відповідних дій органів місцевого самоврядування і Національної поліції як таких, що здійснюються в межах дискреційних повноважень, має дискусійний характер. Саме через це під час укладання меморандумів про взаємодію зазначені органи іноді зазначають, що вони розглядають

меморандум як декларацію про наміри, які не призводять до можливих юридичних чи фінансових наслідків або зобов'язань для будь-кого з них [8, с. 80–94].

Окрім того, діяльність поліції здійснюється у тісній співпраці та взаємодії із населенням, територіальними громадами і громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб. Із метою визначення причин та/або умов учинення правопорушень планування службової діяльності органів і підрозділів поліції здійснюється з урахуванням специфіки регіону і проблем територіальних громад. Рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції. Оцінка рівня довіри населення до поліції проводиться незалежними соціологічними службами у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України [6].

Беззаперечно, здійснення функції забезпечення громадської безпеки поліцією неможлива без її тісної взаємодії із населенням. Унаслідок взаємодії поліцейських структур із населенням певною мірою відбувається їхнє зближення, що характеризується, з одного боку, соціалізацією поліції, а з іншого – підвищенням довіри громадянського суспільства до неї [9, с. 63].

Як вказує С. Заброда, використання регламентів взаємодії як адміністративних актів, які встановлюють загальні правила діяльності органів публічної влади щодо реалізації їхніх повноважень і взаємодії між ними та іншими суб'єктами попередження гендерно-обумовленого насильства, дозволить не лише унормувати спільну діяльність органів внутрішніх справ і громадськості у цій сфері, але й перенести цей процес у площину відповідальності за виконання узгоджених заходів [10, с. 191].

Залучення населення до правоохоронної діяльності є одним із основних факторів підвищення ефективності роботи поліції у справі охорони публічного порядку, профілактики і розкриття злочинів. Взаємодія правоохоронних органів із громадськістю, вдосконалення дій громадських формувань із охорони публічного порядку, участь поліції у вирішенні проблем певної території, у межах якої мешкає громада, – все це є вимогами сьогодення, ігноруючи які неможливо провести якісне реформування правоохоронної системи в нашій державі [11, с. 30–33]. М. В. Голуб запропонував певні напрямки взаємодії поліції та населення, а саме: організація діяльності поліції, заснована на її підтримці громадськістю і спрямована на попередження злочинів і правопорушень, яка повністю відповідає умовам сьогодення; вдосконалення взаємодії поліції із населенням є необхідною умовою існування довіри громадян до правоохоронних органів, а також до влади загалом; аналіз і використання зарубіжного досвіду участі населення у правоохоронній діяльності – це дійовий інструмент якісного покращення співробітництва поліції і громадськості, реальна можливість підвищення ефективності роботи поліції; впровадження у роботу правоохоронних органів моделей діяльності поліції зарубіжних країн із використанням консультативного механізму і співпраці з населенням у справі охорони громадського порядку – нагальна потреба нинішнього часу; існує потреба у розробленні та прийнятті нормативних документів, які регламентують цей аспект правоохоронної діяльності як на державному, так і на галузевому рівнях (Закони України, накази Міністра внутрішніх справ); передбачити правове закріплення видів морального і матеріального заохочення членів громадських формувань, а також громадян, які беруть індивідуальну участь у правоохоронній діяльності [11, с. 30–33].

Взаємодія державних правоохоронних органів із громадськістю є також важливою частиною процесу демократизації суспільства, побудови в Україні правової держави, забезпечення законності. Спільна діяльність поліції та формувань громадськості, які беруть участь у протидії правопорушенням та охороні громадського порядку, формує

у свідомості громадян потребу рахуватись із загальними інтересами, шанобливо ставитися до правових приписів, із гідністю виконувати свої громадянські обов'язки [12, с. 147–155]. До форм, які найчастіше зустрічаються у спільній правоохоронній діяльності працівників поліції та населення у сфері охорони громадського порядку і боротьби із правопорушеннями, відносять: спільне патрулювання, рейди, обходи, огляди; спільне планування заходів із охорони громадського порядку та боротьби із правопорушеннями; узгодження самостійно проведених заходів; інструктування працівниками поліції членів громадських об'єднань; спільний аналіз оперативної обстановки; обмін інформацією про оперативну обстановку (вчинення порушень, викрадення речей, масові заворушення тощо); проведення спільних нарад, семінарів і зборів із правоохоронної тематики; спеціальна і правова підготовка громадян, які бажають виконувати правоохоронні функції, та інші [12, с. 147–155].

Окремим сектором удосконалення зовнішньо-партнерської взаємодії Національної поліції із громадськістю слід вважати принцип партисипативності як напрям активного залучення населення до попередження і запобігання гендерно-обумовленому насильству із формуванням методів заохочення до індивідуальної участі населення.

Загалом взаємодія Національної поліції щодо запобігання і протидії гендерно-обумовленому насильству – це системно-координаційна діяльність органів Національної поліції міжнародного, внутрішньо-організаційного та зовнішньо-партнерського характеру, спрямована на формування погоджених взаємозв'язків із суб'єктами різного рівня (міжнародними інституціями, органами державної влади та органами місцевого самоврядування, громадськістю) задля забезпечення функціонування ефективного, раціонального, комплексного і міждисциплінарного адміністративно-правового механізму протидії гендерно-обумовленому насильству як негативному явищу суспільства.

Список використаних джерел:

1. Дніпров О. С. Окремі аспекти взаємодії Національної поліції з органами місцевого самоврядування щодо забезпечення публічного порядку. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 1. С. 16–21.
2. Подоляка А. М. Взаємодія державних органів в охороні громадського порядку. *Форум права*. 2009. № 2. С. 338–344.
3. Танько А. В. Людиноцентристська концепція взаємодії Національної поліції з громадянами. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2019. № 4. С. 62–73.
4. Музичук О. М. Напрямки вдосконалення взаємодії органів внутрішніх справ з громадськістю в сфері охорони громадського порядку. *Право і безпека*. 2003. Т. 2, № 3. С. 114–117.
5. Пересада О. М. Міжнародне співробітництво Національної поліції України: проблеми теорії та практики. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2020. Вип. 61 (1). С. 48–51.
6. Про Національну поліцію : Закон України від 02 лип. 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
7. Калайда А. В. Роль і значення міжнародного співробітництва Національної поліції України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. Вип. 4. С. 107–112.
8. Вітвіцький С. С., Захарченко А. М. Правова основа взаємодії органів і підрозділів Національної поліції з органами місцевого самоврядування у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2021. № 1. С. 80–94.

9. Юнін О. С. Поліція в системі державних органів та забезпечення громадської безпеки. *Держава та регіони. Серія : Право.* 2013. № 1 (39). С. 59–63.
10. Заброда С. М. Форми взаємодії поліції (міліції) та громадськості у попередженні насильства у сім'ї: за матеріалами законодавства держав-членів СНД. *Форум права.* 2014. № 1. С. 187–191.
11. Голуб М. В. Взаємодія поліції та населення як обов'язкова умова забезпечення належного стану публічного порядку в сучасних умовах. *Форум права.* 2016. № 2. С. 30–33.
12. Комзюк А. В. Взаємодія з громадськими об'єднаннями як принцип діяльності Національної поліції. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ.* 2016. Вип. 4. С. 147–155.